

eis inspectus¹. Et ex historia habemus, non paucos ad catholicismum conversos cæremoniarum apparatu ac pompa².

4. Peccare, *pro materiæ gravitate*, ministrum, qui cærimonias vel mutat vel negligit vel aspernatur; quia non curat Ecclesiæ præcepta gravibus de causis imposita: sicque fideles non modo ad Sacramentorum reverentiam non invitat, sed etiam a devotione revocat, a pietate et a fide, experientia teste³: idque ideo magis, quia ritus isti cum doctrinis dogmaticis et moralibus arcte sunt conjuncti. Vel ipsi protestantes in Confessione Augustana et Saxonica aperte affirmant: *Peccare illos qui cæremonias cum scandalo violant atque superbe contemnunt, quippe ordinem disciplinæ ac regiminis intervertentes, et turbantes tranquillitatem*. Merito igitur D. Thomas cæremonias præterire *pestiferum* esse dicit⁴. Et Tridentinum: *Si quis dixerit receptos et approbatos Ecclesiæ catholicæ ritus in solemnibus Sacramentorum administratione adhiberi consuetos, aut contemni, aut sine peccato a ministris pro libito omitti, aut in novos alios per quemcumque Ecclesiarum pastorem mutari posse, anathema sit*⁵.

Diximus peccare *pro materiæ gravitate*; ideo graviter, si non curet cæremonias integrales quæ graviter præcipiuntur: vel accidentales in magna quantitate, aut cum scandalo gravi, aut cum contemptu.

515. Inter præcipuos ritus, ille sub gravissimo præcepto in latina Ecclesia constanter venit observandus, nempe ut religionis mysteria latine celebrentur; *Sicut enim una fides*, ait Cardinalis Osius unus ex Tridentinis Patribus, *ita visum est Patribus, ut esset quasi catholica lingua, communis omnium gentium et nationum, qua res divina fieret, per quam unitas etiam in fide retinetur*⁶. Adde linguæ vulgaris usu semel admissa, nulla amplius liturgiæ uniformitas, vel ritibus reverentia, vel in populo pietas; sed vilescerent Sacra, atque

¹ D. Ambrosius, Epist. xx, *Ad Marcellinam sororem*.

² V. *Memorie di Religione, di Morale*, etc. Modena, t. III et X. — Scotti, *Teoremi*, ecc.

³ V. Liguori *La Messa strapazzata*, § 2. — Pavone, *Guida Liturgica*.

⁴ 2, 2, q. 95, a. 1.

⁵ Sess. VII, can. XIII. — V. Muzzarelli, *L'Emilio disingannato*, t. III, dial. XII.

⁶ *De fide et symb.*, c. xxxv.

sensim in contemptum venirent. Hinc merito contraria propositio sub n. 33 damnata est in Bulla *Auctorem fidei* (H).

SCHOLIUM. — *De Sacramentalibus*.

516. Q. 1. *Quid et quot sunt Sacramentalia et quæ eorum efficacia?*

R. *Sacramentalium* vocabulo nuncupamus cæremonias quasdam ab Ecclesia inductas, ut ad instar Sacramentorum res sacras significant, et pie adhibitis plurimum afferant spiritualis utilitatis. Differunt a Sacramentis tum quia hæc a Christo, illa ab Ecclesia sunt instituta; tum quia hæc effectum suum producunt *ex opere operato*, illa *ex opere operantis*. Et sex numerantur hoc versu:

Orans, tinctus, edens, confessus, dans, benedicens.

Orans, indicat Orationem Dominicam et ceteras Ecclesiæ preces, præsertim publicas. *Tinctus* aspersionem aquæ lustralis, et sacras in diversis consecrationibus unctiones. *Edens* manducationem esculentorum, quæ a Sacerdote benedicuntur. *Confessus* confessionem; quæ a Diacono fit populi nomine feria v in Cæna Domini; item illam, quæ fieri solet in Missa et Officio. *Dans* eleemosynam præsertim, et quidquid ex præcepto virtutis et Ecclesiæ tribuitur. *Benedicens* benedictionem Episcopi, Abbatis, Sacerdotis, candelarum, cinerum, palmarum, etc.

Sacramentalibus vis inest remittendi peccata venialia et gratiam sanctificantem augendi, non quidem ex opere operato¹; sed quatenus per illa pii quidam motus in nobis excitantur doloris aut charitatis, quibus venialia delentur. Pii autem illi motus obtinentur per modum impetrationis ratione precum Ecclesiæ, quibus ipsa Sacramentalia conficiuntur. Audiatur Angelicus: *Triplici ratione aliqua causant remissionem venialium peccatorum. Uno modo in quantum in eis infunditur gratia, quia per infusionem gratiæ tolluntur venialia peccata... et hoc modo per Eucharistiam et Extremam unctionem, et universaliter per omnia Sacramenta N. L. in quibus confertur gratia, peccata venialia remittuntur. Secundo in quantum sunt cum aliquo motu detestationis peccatorum: et hoc modo confessio generalis (per quam intelligenda videtur quæ fit recitando Confiteor), tussio pectoris et Oratio Dominica operantur ad remissionem peccatorum, nam*

¹ In sententia communiori et veriori, quam tuentur Wigandt, Tournely, Lugo, Suarez, Croix, etc. Nam nullibi legitur hanc facultatem fuisse Ecclesiæ tributam.

in *Oratione Dominica petimus*: Dimitte nobis debita nostra. *Tertio modo in quantum sunt cum aliquo motu reverentiæ in Deum, et ad res divinas*: et hoc modo benedictio Episcopalis, aspersio aquæ benedictæ, quælibet sacramentalis unctio, oratio in Ecclesia dedicata, et si aliqua alia sunt hujusmodi, operantur ad remissionem venialium peccatorum¹. Hinc consultum maxime est ad sumptionem aquæ benedictæ sese excitare ad actus doloris, seu amoris.

517. Q. 2. Quid de aqua benedicta; et Angelica Salutatione?

R. Ad 1: Aquæ lustralis seu benedictæ usus antiquitate commendatur; ab Apostolica enim traditione manasse semperque in Ecclesia floruisse docent eruditi. Aspersio aquæ lustralis est symbolum interioris ablutionis; et per preces Ecclesiæ sanctificata ex ejusdem Ecclesiæ meritis ad salutares effectus habet efficaciam. — Synodus Novariensis hac de re notat: 1. ut singulis Dominicis ante Missam parochialem aut conventualem populus consuetis precibus aspergatur; 2. ut ad eam asservendam juxta Ecclesiæ januas vas marmoreum sive lapideum ponatur, et nitidum servetur, ac in ejusdem aquæ renovatione vetus effundatur in sacrarium; 3. ut unusquisque fidelis eam suo in cubiculo religiose servet; 4. ut ædes fidelium a Parocho aliove Sacerdote ab ipso constituto, comitante Clerico, Sabbato Sancto benedicantur de more (pag. 158).

R. Ad 2: Religiosa consuetudo Beatam Virginem salutandi ad certum campanæ signum mane et vespere ab Urbano II sæculo XI videtur excogitata. A Gregorio autem IX sæculo XIII addita salutatio est etiam ad meridiem. Alii alii tamen piam consuetudinem tribuunt: quidquid sit, ea est antiqua, salutaris, et Indulgentiis cumulata; et ideo a Parochis diligentissime fovenda². Idem dicendum de precibus fundendis pro defunctis, dato campanæ signo ad primam noctis horam; et quilibet feria vi de recolenda passione Christi post meridiem: quod Benedictus XIV jussit Constitutione *Ad passionis*³ (I).

518. Q. 3. Quænam sunt usitatiores in Ecclesia benedictiones?

R. Plures sunt; en præcipuæ:

Ac 1 est: *Benedictio cereorum*, quæ suam habet originem ab institutione festi Purificationis B. M. V., cui instituendo viam patuisse tradunt eruditi, cum S. Gelasius primus sæc. V in honesta illa lupercalia

¹ 3 p., q. 87, a. 5. — V. Liguori, *Op. Mor.*, l. VI, nn. 90 et seqq.

² V. Bergier, *Dictionnaire théologique*, v° Ave Maria. — Riccard et Giraud, *Bibliothèque sacrée*, article: Salutation angélique. — It. *Raccolta di orazioni e pie opere, per le quali sono state concesse dai SS. Pontefici le SS. Indulgenze*. — Ferraris, v° *Salutatio Angelica*.

³ V. etiam ejus *Notificatio lxi*.

sustulit, quæ peragebant Romani, ineunte februario, accensis cereis: quare festum hujusmodi *Chandeleur* solet appellari.

2. *Benedictio cerei Paschalis*. De hoc cereo Christi resurgentis figuram repræsentante, qui *via, veritas et vita est*, docet præclarissimus *Annalium Ecclesiasticorum* pater cardinalis Baronius ad annum 418, Zozimum pontificem decrevisse, ut in Parœciis omnibus adhiberetur. Ex quo patet ante sæculum V id obtinuisse.

3. *Benedictio et impositio cinerum*. Cineribus benedictis adspersi jamdudum consueverunt qui publicam agebant pœnitentiam. Nunc solet Ecclesia cineres benedicere iisque fidelium capita adspargere feria iv post Quinquagesimam (quæ iccirco *dies Cinerum* nuncupatur), ut salutarem mortis memoriam in eorum animos revocet, et sic ad pœnitentiam eosdem adhortetur initio Quadragesimæ.

4. *Palmarum benedictio*: quæ VIII certe sæculo antiquior est; ejus enim extat testimonium in *Sacramentario* Gregorii M. Palmæ benedictæ tum christianæ charitatis symbola, tum triumphalem D. N. J. C. in Hierosolimam ingressum exhibent¹. Hæc autem omnia, ut religiose tam a Parochis, quam a fidelibus observentur, Synodus Novariensis expresse jubet (pag. 159).

5. *Benedictio Crucum cerearum*. Veteres rerum Ecclesiasticarum Scriptores Albinus, Amalarius alique testantur, eam fuisse jampridem in Ecclesia Romana consuetudinem, ut cera intra Paschatis octavam benediceretur fidelibus postea distribuenda; idque ad sanctissimam Christi Humanitatem exhibendam. Ea cera modo imprimebatur *agnorum forma* ad significandum Agnum Dei immaculatum; modo alia forma et præsertim sanctissimo *Crucis vexillo*. Cereas autem hujusmodi cruces consueverunt antiqui pio animo suscipere, domi asservare; et in quibusdam regionibus eas statis supplicationibus ad urbis portas, vel alia definita loca solemniter affigere, uti adhuc fit in Novariensi Diocesi².

6. *Benedictiones ceteræ ad morbos depellendos, ad noxia animalia profliganda, ad ingruentes grandines avertendas*. Hic item usus sua antiquitate commendatur, uti videre est in Ritualibus etiam vetustissimis; cavendum tamen, ne foveatur vana et superstitiosa credulitas populi.

Sapientes leges habent Diocesanæ Synodi, uti Novariensis quæ mo-

¹ V. Martinet, *De antiquis Ecclesiæ ritibus*.

² V. *Degli scritti del V. D. Carlo Bescapè*. Edizione compendiatà ad uso di Parochi della Diocesi. Novarra, 1850. It. *Liber Litaniarum et Processionum Ecclesiæ Novariensis Caroli Episcopi mandato editus*; Novariæ.— Benedictus XIV Statutum *Pervetusus*, anno 1752.

net: 1. ut Sacerdotes omnes sedulo caveant, ne benedictiones aut exorcismos sumant ex ineptis quibusdam libellis, qui circumferuntur; neque aliis unquam utantur cæremoniis, quam quæ in Rituali R., quæque in Benedicti XIV operibus, et Venerabilis Novariensis episcopi Caroli Bescapè scriptis exhibentur. Imo neque exorcizare præsumant sub gravissimis pœnis absque expressa Episcopi licentia; 2. ut cælo tonante et fœda ingruente tempestate, curet Parochus populum in Ecclesia convocandum; non tamen noctu. Eumque excitet ad peccatorum contritionem; Litaniis Sanctorum aliasque preces, ipso alternante populo, recitet; eidemque suadeat Deum esse jejuniis imprimis, orationibus et virtutum exercitio placandum; neque ad flagella avertenda prodesse *solum campanarum sonitum*, imo potius ictus fulmineos provocare¹; 3. ut totis viribus in id incumbant Parochi primum, ac ceteri dein Sacerdotes, quo e vulgo erroneæ opiniones de potestate dæmonum vel lamiarum prorsus eradicentur. Neque unquam quidquam fiat, quod Religionis puritati, et integrati Fidei non sit consentaneum² (J).

¹ Diximus *solum campanarum sonitum*, id est quasi salutaris effectus sit expectandus a sono campanæ, quatenus naturalis quidem clangor est. Ceterum bene poterit expectari quasi ab instrumentis variis precibus consacrato. Hinc Ecclesia in campanarum benedictione postulat a Deo, ut cum illæ insonuerint, procul recedant *incursio turbinum, percussio fulminum, læsio tonitruum, calamitas tempestatum omnesque spiritus procellarum*, etc.

² V. Canestri, *La rubrica de' Parochi*, ubi Parochus normam invenit sese gerendi in iis, quæ spectant ad sui ministerii exercitium. — Et *Synodus Novariensis*, pag. 214 et seqq.

DISPUTATIO SECUNDA DE SACRAMENTO BAPTISMI

CAPUT PRIMUM

DE NOMINE, NATURA, INSTITUTIONE ET NECESSITATE BAPTISMI

519. Q. 1. *Quid est Baptisma, et an sit verum Sacramentum*¹?

R. *Baptismi* nomen græcam habet originem, ac generice significat *immersionem* et *ablutionem*. Verum prout est ritus christianæ Religionis, definitur baptismus in Catechismo Romano: *Sacramentum regenerationis per aquam in verbo*. Communiter tamen, et explicatius solet definiri: *Sacramentum a Christo institutum ad spiritualem hominum regenerationem, quæ fit per ablutionem aquæ et cum expressa SS. Trinitatis invocatione*. Dicitur: 1. *Sacramentum a Christo institutum*, et sic convenit cum aliis Sacramentis: 2. *ad spiritualem hominum regenerationem*, sic patet ejus differentia; 3. *per ablutionem aquæ*, ut designetur ejus materia; 4. *et cum expressa Sanctissimæ Trinitatis invocatione*, ut ejus forma indicetur².

Baptisma esse verum N. L. Sacramentum, de fide est a Tridentino et Florentino definitum. Et sane tria, quæ requiruntur ad verum et proprie dictum Sacramentum, in Baptismo concurrunt: — 1. concurrunt ritus externus et sensi-

¹ V. Liguori, *Op. Mor.*, l. VI, n. 95: it. *Opera Dogmatica*, sess. VII. — Saporiti, *Notificazione istruttiva sul Battesimo*. Genova, 1756. — Ferraris, v^{is} Baptismus, Baptisterium (art. novus).

² Klee, *Histoire des dogmes*, t. II, plura habet ad rem. Diximus autem prout est ritus christianæ religionis; nam una cum sanguine hostiarum effuso ad placanda numina ubique reperiuntur baptismata et ablutiones, ad eluendas maculas peccati etiam in pueris et partu recentibus, ut ex historia probat Martinet, *Instit. Theol.*, vol. IV.